

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/2888,Seminarium-popularnonaukowe-Z-kamera-po-PRL-u-Wizerunek-przestepstw-i-zbrodni-w-.html>
17.03.2026, 02:21

Seminarium popularnonaukowe „Z kamerą po PRL-u”: Wizerunek przestępstw i zbrodni w kinie PRL-u – Warszawa, 10 lutego 2009

10.02.2009

Zapraszamy na seminarium

[„Z kamerą po PRL-u”](#)

10 lutego 2009 r. odbyło się spotkanie na temat: Wizerunek przestępstw i zbrodni w kinie PRL-u

W kinie socrealistycznym wszystkie przestępstwa były popełniane na tle politycznym, bądź przez ludzi niepotrafiących żyć w nowej rzeczywistości. Zasada ta obowiązywała również w wielu filmach realizowanych później. W istniejącym w tekstach kultury idealnym świecie socjalizmu trzeba było znaleźć uzasadnienie dla pojawiających się zbrodni. Część prezentowanych wizerunków przestępstw i przestępców odzwierciedlała aktualny zestaw wrogów, choć oczywiście funkcjonowały także postaci znane doskonale z różnych tekstów kryminalnych. Pojawiali się więc mordercy i złodzieje, ale też osobnicy prowadzący działalność szpiegowską. Niezależnie od wszystkiego obraz świata przestępczego był w jakimś stopniu elementem filmu współczesnego.

Warto podjąć się również analizy genologicznej, tzn. wskazać, w jaki sposób w PRL-u funkcjonowało kino gatunków. W latach 60. ukształtowało się zjawisko zwane „powieścią milicyjną”. Miało ono swój odpowiednik w filmie. Oprócz wizerunków jednoznacznie propagandowych, kino polskie stworzyło też kilka przejmujących portretów zbrodni, koncentrując się na jej społecznych i egzystencjalnych aspektach. W pojawiających się w filmach dokumentalnych prawdziwych postaciach z jednej strony odzwierciedlały się mroczne strony PRL (z bardzo ciekawymi nieraz obserwacjami społecznymi), z drugiej – specyfika peerelowskich przestępstw. W filmie kryminalnym, jak na kino gatunków przystało, obok przestępców zawsze pojawiają się stróże prawa, reprezentowani przez funkcjonariuszy MO i pracowników kontrwywiadu. Ich wizerunki będą jednak przedmiotem odrębnego wykładu.

Pokazane zostały fragmenty następujących filmów: Pościg (1953), reż. Stanisław Urbanowicz; Ostatni kurs (1963), reż. Jan Batory; Psychodrama, czyli bajka o księciu i Kopciuszku wystawiona w zakładzie dla nieletnich dziewcząt w D. (1969), reż. Marek Piwowski; „Konsul” i inni (1970), reż. Krzysztof Gradowski; Przepraszam, czy tu biją (1970), reż. Marek Piwowski; Brylanty pani Zuzy (1971), reż. Paweł Komorowski; Zapis zbrodni (1974), reż. Andrzej Trzos-Rastawiecki; Wśród nocnej ciszy (1978), reż. Tadeusz Chmielewski; Zabij mnie glino (1987), reż. Jacek Bromski.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)